

PRIJATÉ TEXTY

P8_TA(2016)0350

Somálsko

Uznesenie Európskeho parlamentu z 15. septembra 2016 o Somálsku (2016/2881(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Somálsku,
- so zreteľom na vyhlásenia hovorkyne Európskej služby pre vonkajšiu činnosť k útokom v Somálsku z 27. februára 2016, 2. júna 2016, 26. júna 2016, 26. júla 2016 a 21. augusta 2016,
- so zreteľom na závery Rady týkajúce sa Somálska z 18. júla 2016 a 15. februára 2016,
- so zreteľom na vyhlásenie podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Federicy Mogheriniovej o rozhodnutí o volebnom modeli pre Somálsko z roku 2016,
- so zreteľom na novú dohodu prijatú 16. septembra 2013 v Bruseli,
- so zreteľom na stratégiu EÚ pre bezpečnosť a rozvoj v regióne Sahel zo septembra 2011,
- so zreteľom na správu OSN o slobode prejavu v Somálsku zverejnenú 4. septembra 2016,
- so zreteľom na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 2297 (2016) schválenú 7. júla 2016,
- so zreteľom na správy generálneho tajomníka OSN z 8. januára 2016 a 9. mája 2016 o Somálsku adresované Bezpečnostnej rade OSN,
- so zreteľom na správu Rady OSN pre ľudské práva z 13. apríla 2016, ktorú vypracovala pracovná skupina všeobecného pravidelného preskúmania,
- so zreteľom na odsúdenie bombového útoku na hotel v Mogadiše z 30. augusta 2016 zo strany Michaela Keatinga, osobitného zástupcu generálneho tajomníka OSN pre Somálsko,

- so zreteľom na najnovšie všeobecné pravidelné preskúmanie týkajúce sa Somálska pred Radou OSN pre ľudské práva z januára 2016,
 - so zreteľom na výzvu misie Africkej únie v Somálsku (AMISOM) z 2. septembra 2016 na pomoc v boji proti používaniu improvizovaných výbušných zariadení (IED) v Somálsku,
 - so zreteľom na vyhlásenie AMISOM z 26. júla 2016, v ktorom sa odsúdili útoky v Mogadiše,
 - so zreteľom na vyhlásenie osobitného zástupcu predsedu komisie Africkej únie pre Somálsko, veľvyslanca Francisca Caetana Madeiru, z 30. augusta 2016, v ktorom vyslovil uznanie somálskym bezpečnostným silám pri útoku na hotel v Mogadiše,
 - so zreteľom na dohodu o partnerstve AKT – EÚ z Cotonou,
 - so zreteľom na oznámenie Mierovej a bezpečnostnej rady Africkej únie na svojom 455. zasadnutí z 2. septembra 2014 o predchádzaní terorizmu a boji proti nemu a o násilnom extrémizme v Afrike,
 - so zreteľom na mandát Africkej komisie pre ľudské práva a práva národov na podporu a ochranu ľudských práv a práv národov v rámci Africkej charty ľudských práv a práv národov,
 - so zreteľom na Dohovor Organizácie africkej jednoty o predchádzaní terorizmu a boji proti nemu, ktorý bol prijatý v roku 1999,
 - so zreteľom na článok 135 ods. 5 a článok 123 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže Somálsko sa po dvoch desaťročiach občianskej vojny, neexistujúcej štátnej kontroly a terorizmu nachádza v dôležitom prechodnom období; keďže od roku 2012, keď bola vytvorená nová vláda s medzinárodnou podporou, sa Somálsko pomaly približuje k stabilite, ale nové orgány naďalej čelia výzvam, ako sú povstalci zo skupiny aš-Šabáb, ktorá je spojená so sieťou al-Káida;
 - B. keďže napriek pozitívnym záväzkom a politickému pokroku, ktoré je možné pozorovať na strane somálskej vlády, ako je zriadenie nezávislej národnej komisie pre ľudské práva, neistota a politická rivalita naďalej brzdia konkrétny pokrok v oblasti reformy súdnictva a bezpečnosti;
 - C. keďže pri absencii fungujúceho civilného súdnictva sa somálska vláda pri súdení civilistov spolieha na vojenské sudy, pričom nie sú zaručené civilné práva obžalovaných; keďže Národnej spravodajskej a bezpečnostnej agentúre (NISA) boli udelené rozsiahle vyšetrovacie právomoci, no v súčasnosti nemá mandát na presadzovanie práva, čo má za následok vážne porušovanie procesných práv tých, ktorých NISA zadržáva;
 - D. keďže obyvatelia Somálska zápasia s neustálymi barbarickými útokmi vojenských vodcov a teroristov a trpia v ich dôsledku; keďže 30. augusta 2016 bolo v Mogadiše pred prezidentským palácom zabitých najmenej 10 osôb vrátane vojakov a civilistov; keďže 26. júla 2016 povstalci z aš-Šabáb zaútočili na základňu Africkej únie v Mogadiše, pričom zabili najmenej 13 ľudí vrátane pracovníkov OSN a ďalšie mínometné útoky boli nahlásené v predchádzajúcich mesiacoch, počas ktorých

zahynulo viac ako 100 ľudí; keďže aš-Šabáb je aj naďalej aktívna v susediacej Keni, kde pravidelne pácha teroristické útoky;

- E. keďže AMISOM, mierová misia Africkej únie v počte 22 000 príslušníkov, je okrem iného poverená znížením hrozby zo strany aš-Šabáb a iných ozbrojených opozičných skupín, zaistením bezpečnosti s cieľom umožniť politický proces na všetkých úrovniach, ako aj úsilím o stabilizáciu, zmierenie a budovanie mieru v Somálsku, a umožnením postupného odovzdania zodpovednosti za bezpečnosť somálskym bezpečnostným silám, čo je podmienené schopnosťami týchto síl; keďže mandát misie AMISOM bol predĺžený do 31. mája 2017, čo je krok, ktorý sa privítal aj Európsky parlament;
- F. keďže Uganda ako najväčší prispievateľ vojenských jednotiek oznámila, že zo Somálska do konca roku 2017 stiahne viac ako 6 000 vojakov; keďže Africká únia oznámila, že do konca roku 2020 plánuje úplne stiahnuť ozbrojené sily s tým, že zodpovednosť za bezpečnosť poniesie postupne od roku 2018 somálska armáda;
- G. keďže sily AMISOM boli viackrát obvinené zo závažného porušovania ľudských práv vrátane bezhlavého zabíjania a niekoľkých prípadov sexuálneho vykorisťovania a zneužívania;
- H. keďže nadchádzajúci volebný proces v Somálsku je míľnikom pre somálsky ľud a bude mať dlhodobý vplyv na bezpečnosť, stabilitu a rozvoj Somálska a širšieho regiónu;
- I. keďže voľby poslancov do hornej snemovne federálneho parlamentu Somálska by sa mali uskutočniť 25. septembra 2016 a voľby poslancov do snemovne ľudu federálneho parlamentu Somálska v období od 24. septembra do 10. októbra 2016; keďže prezident by mal byť oboma snemovňami zvolený 30. októbra 2016;
- J. keďže volebný proces bude kľúčový pre demokratické a všeobecné voľby, ktoré sa uskutočnia v roku 2020, a usporiada ich nezávislá národná volebná komisia;
- K. keďže Omar Mohamed Abdulle, predseda spolkového nepriameho volebného realizačného tímu, opätovne potvrdil, že volebný proces v roku 2016 sa bude konať včas a že bude transparentný a dôveryhodný;
- L. keďže sloboda prejavu, ktorá zohráva ústrednú úlohu pri budovaní demokratických štátov, je naďalej výrazne obmedzená; keďže v nedávnej správe OSN o slobode prejavu v Somálsku sa poukazuje na náročné prostredie, v ktorom pracujú novinári, ochrancovia ľudských práv a politickí vodcovia, vrátane zabíjania, väčšinou zo strany aš-Šabáb, zatýkania, zastrasovania a zatvárania kritických médií; keďže orgány iba zriedkavo tieto prípady vyšetrojú alebo stíhajú ich páchatel'ov;
- M. keďže Národnej spravodajskej a bezpečnostnej agentúre (NISA) boli udelené rozsiahle vyšetrovacie právomoci, no v súčasnosti nemá mandát na presadzovanie práva, čo má za následok vážne porušovanie procesných práv tých, ktorých NISA zadržáva;
- N. keďže podľa správy OSN je medzi januárom 2014 a júlom 2016 možné identifikovať 120 prípadov svojvoľného zatknutia a zadržovania pracovníkov médií; keďže od januára 2015 bolo len desať z 48 novinárov a pracovníkov médií, ktorí boli zadržaní, postavených pred súd;

- O. keďže Somálsko je stále jednou z krajín s najväčším a najzdĺhavejším vysídlením vlastných komunít na celom svete, pričom 1,1 milióna ľudí je vysídlených v rámci krajiny, vrátane asi 400 000 žijúcich priamo v Mogadiše, a takmer 1 milióna utečencov v regióne Afrického rohu; keďže Vysoký komisár Organizácie Spojených národov pre utečencov (UNHCR) informoval, že iba v júli 2016 nútené vysťahovanie a neistota v dôsledku prebiehajúcej vojenskej ofenzívy spôsobili takmer 28 000 nových prípadov vysídlenia;
- P. keďže v utečeneckých táboroch v Keni sa nachádza 420 000 Somáľčanov, 350 000 v tábore Dadaab, a vláda Kene, somálska vláda a UNHCR sa dohodli na uľahčení dobrovoľného návratu 10 000 somálskych utečencov do Somálska do oblastí, nad ktorými aš-Šabáb stratil kontrolu; keďže kenská vláda v máji 2016 vyhlásila, že do konca roka zatvorí utečenecký tábor Dadaab v severovýchodnej Keni;
- Q. keďže deti sú naďalej zabíjané, svojvoľne zadržované a verbované do ozbrojených síl, a to napriek tomu, že Somálsko ratifikovalo Dohovor OSN o právach dieťaťa v januári 2015 a v novembri 2015 podporilo deklaráciu Bezpečné školy, čím sa zaviazalo podniknúť konkrétne kroky na ochranu študentov a vzdelávacích inštitúcií;
- R. keďže EÚ poskytla 286 milióna EUR prostredníctvom Európskeho rozvojového fondu (2014 – 2020), ktoré boli určené na plnenie dohody, a najmä na budovanie štátu a mieru, potravinovú bezpečnosť, odolnosť a vzdelávanie; keďže EÚ sa zaviazala podporovať AMISOM prostredníctvom mierového nástroja pre Afriku;
1. vyjadruje hlboký súcit s obeťami nedávnych teroristických útokov v Somálsku a ich rodinami a hlboké poľutovanie nad stratou ľudských životov; zároveň dôrazne odsudzuje páchatel'ov týchto útokov, ktoré sa pripisujú povstaleckej skupine al-Šabáb;
 2. vyzýva na posilnenie národnej bezpečnostnej architektúry a ochrany obyvateľstva, ako aj dodatočnú podporu zo strany medzinárodného spoločenstva pre AMISOM a vládu Somálska v ich úsilí budovať mier a stabilitu;
 3. pripomína, že trvalú stabilitu a mier je možné dosiahnuť len prostredníctvom sociálneho začlenenia, trvalo udržateľného rozvoja a dobrej správy vecí verejných založenej na demokratických zásadách a právnom štáte, keď sa plne dodržiava zásada ľudskej dôstojnosti a práv;
 4. vyjadruje potrebu všestranného dialógu medzi sociálnymi vrstvami vrátane klanov a kmeňov, ktoré tvoria somálsky národ, s cieľom umožniť vzájomné porozumenie a vytvoriť konsenzus pre dlhodobý a stabilný mier;
 5. víta skutočnosť, že vláda a regionálni lídri schválili novú národnú bezpečnostnú politiku, a vyzýva vládu, aby urýchlila jej vykonávanie vzhľadom na pretrvávajúce hrozby zo strany al-Šabáb;
 6. vyzýva EÚ a jej medzinárodných partnerov, aby vytrvali v silnom odhodlaní spolupracovať so Somálskom pri budovaní legitímnych inštitúcií a somálskeho bezpečnostného sektora s cieľom bojovať proti terorizmu a poskytovať ochranu všetkým ľuďom; zdôrazňuje, že je to rozhodujúce pre konštruktívny rozvoj Somálska a bezpečnosť regiónu;
 7. vyzýva Africkú úniu (AÚ), aby zabezpečila, aby si všetky krajiny vysielajúce vojakov

vymieňali informácie s CCTARC (AMISOM Civilian Casualty Tracking, Analysis and Response Cell) týkajúce sa správ o civilných obetiach vysielajúcich krajín alebo ich vyšetrovaní, aby tieto informácie poskytovali aj OSN podľa rezolúcie č. 2297 (2016) Bezpečnostnej rady OSN a aby boli zapracované do operačných plánov AMISOM;

8. vyzýva vládu a EÚ, aby ako súčasť činnosti na podporu právneho štátu v Somálsku zabezpečili riadenie činnosti NISA prostredníctvom účinných mechanizmov dohľadu a vybudovali technickú odbornú základňu somálskeho odboru vyšetrovania trestnej činnosti (CID), aby mohol vykonávať dôkladné a účinné vyšetrovania, pri ktorých sa budú dodržiavať práva;
9. víta vyšetrovanie obvinení zo sexuálneho násillia zo strany jednotiek misie AMISOM, ktoré vedie AÚ, vyzýva na plné vykonávanie odporúčaní, ktoré vyplývajú zo správy a sú v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 2272 (2016), a naliehavo vyzýva AÚ a krajiny vysielajúce vojakov, aby zabezpečili, aby boli obvinenia riadne a dôkladne vyšetrené a osoby, ktoré sú za tieto činy zodpovedné, postavené pred súd;
10. žiada lepšie monitorovanie a budovanie kapacít na zabezpečenie zodpovednosti za porušovanie práva zo strany AMISOM, najmä vzhľadom na skutočnosť, že EÚ zodpovedá za veľkú časť prostriedkov, ktorými je misia financovaná;
11. zdôrazňuje povzbudivý pokrok smerom k inkluzívnejším voľbám a zodpovednej vláde, ktorý sa dosiahol od roku 2012; víta rozhodnutie fóra National Leadership Forum o podpore vytvoreniu a registrácii politických strán v nasledujúcich dvoch rokoch pred voľbami v roku 2020 na základe zásady „jeden človek, jeden hlas“, ako aj pokus o prebudovanie štátnych inštitúcií a prijatie dôležitých nových zákonov o politických stranách a o vytvorení nezávislej národnej komisie pre ľudské práva; víta rozhodnutia prijaté na zvýšenie zastúpenia žien; zdôrazňuje prvoradý význam dôveryhodného, inkluzívneho, transparentného a zodpovedného volebného procesu, ktorým sa zabezpečí potrebná legitimita zvolených vedúcich predstaviteľov;
12. uznáva pozitívny prínos podporného úradu OSN v Somálsku (UN Support Office in Somalia, UNSOS) pri podpore dosiahnutých výsledkov misie AMISOM a pomocnej misie OSN v Somálsku (UNSOM), ktorý prispieva jednotkami, finančnými a materiálnymi zdrojmi, aby zaručil ochranu civilného obyvateľstva v Somálsku;
13. nalieha na somálsku národnú armádu a AMISOM, aby prijali všetky potrebné opatrenia na zastavenie akýchkoľvek pokusov militantnej povstaleckej skupiny al-Šabáb narušiť nadechádzajúci volebný proces; zdôrazňuje, že zabezpečenie volebného procesu by malo byť hlavnou prioritou;
14. odsudzuje verbovanie detí za vojakov a informátorov a ich využívanie ozbrojenými silami, a to aj chytených alebo dezertovaných detí-vojakov; vyzýva vládu Somálska, aby skoncovala s týmito praktikami;
15. vyslovuje sa za posilnenie opatrení na ochranu práv detí zasiahnutých ozbrojeným konfliktom, náborom a využívaním zo strany ozbrojených síl a skupín; naliehavo vyzýva orgány, aby zaobchádzali s deťmi podozrivými zo spojenia s al-Šabábom v prvom rade ako s obeťami a za hlavné zásady pri tom považovali najlepšie záujmy dieťaťa a medzinárodné normy ochrany;

16. pripomína, že bezpečnosť nemožno dosiahnuť bez rozvoja a rozvoj bez bezpečnosti; žiada o väčší súlad medzi opatreniami v oblasti bezpečnosti a rozvoja a o posilnenie programov na podporu hospodárskeho a sociálneho rozvoja a na boj proti nedostatočnej rozvinutosti a príčinám a báze terorizmu; pripomína potrebu poskytovať základné služby a podporu prepusteným osobám, najmä zabezpečiť udržateľnú reintegráciu utečencov vracajúcich sa do krajiny; zdôrazňuje potrebu urýchliť konsolidáciu administratívnej štruktúry somálskeho štátu a inštitúcií poskytujúcich príslušné služby;
17. naliehavo vyzýva hostiteľské krajiny, ktoré prijali utečencov zo Somálska, aby zostali realistické, pokiaľ ide o bezpečnostnú situáciu vo veľkých častiach Somálska, keď posielajú utečencov späť do Somálska;
18. je hlboko znepokojený útokmi proti humanitárnym aktérom v Somálsku; opakuje, že je nevyhnutné poskytovať humanitárnu pomoc ľuďom v núdzi podľa zásad nezávislosti a neutrality;
19. pripomína, že sloboda prejavu zohráva ústrednú úlohu pri budovaní demokratického štátu, najmä v čase politickej transformácie; vyzýva vládu Somálska, aby preskúmala trestný zákonník, nový zákon o médiách a iné právne predpisy s cieľom zosúladiť ich s medzinárodnými záväzkami Somálska, pokiaľ ide o právo na slobodu prejavu a médií;
20. dôrazne odsudzuje rozsiahle zabíjanie a zatýkanie, zastrašovanie, zatváranie kritických médií, zabavovanie vybavenia a blokovanie internetových stránok; žiada okamžité kroky somálskych orgánov s cieľom zabezpečiť, aby boli všetky prípady porušovania práva na slobodu prejavu dôkladne vyšetrené a aby boli ich páchatelia postavení pred súd;
21. oceňuje, že UNSOM a Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva zverejnili 4. septembra 2016 správu o práve na slobodu prejavu v Somálsku, čo je historicky prvá verejná správa OSN o ľudských právach v Somálsku; vyzýva OSN, aby vypracovala viac verejne dostupných správ;
22. naliehavo vyzýva orgány, aby prijali a uplatňovali vhodné právne rámce a vykonal potrebné reformy súdnictva s cieľom reagovať na potreby ľudí, pokiaľ ide o spravodlivosť a ochranu, pretože beztrestnosť nemožno tolerovať;
23. vyjadruje znepokojenie nad rastúcim počtom prípadov, keď sú vysídlené osoby násilím vyháňané z verejných a súkromných infraštruktúr v najvýznamnejších mestách Somálska; pripomína, že takéto vyhostenie musí byť v súlade s príslušnými vnútroštátnymi a medzinárodnými rámcami; žiada federálnu vládu Somálska a všetky zúčastnené strany, aby našli udržateľné a konkrétne riešenia problémov vysídlených osôb; žiada vládu Somálska, aby s podporou svojich partnerov vytvorila podmienky pre dobrovoľný a dôstojný návrat utečencov hneď, ako to umožní bezpečnostná situácia v krajine;
24. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokkej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Africkej únii, prezidentovi, premiérovi a parlamentu Somálska, generálnemu tajomníkovi OSN, Bezpečnostnej rade OSN, Rade OSN pre ľudské práva a Spoločnému parlamentnému zhromaždeniu AKT – EÚ.